

‘Een maatschap of vof is verkeerde zuinigheid’

Bij een faillissement van een bedrijf wordt in de regel een curator aangesteld. Deze bewindvoerder bekijkt mogelijkheden voor een doorstart of beheert de bezittingen van een onderneming en soms ook van de ondernemer zelf. Advocaat Kuno Cerutti ziet als curator schrijnende situaties ontstaan, als gevolg van verkeerde keuzes van ondernemers. “In de agrarische sector zijn privé en onderneming vaak sterk verweven.”

Tekst: Hans van der Lee | Fotografie: René Faas

Kuno Cerutti ADVOCAAT EN CURATOR

Kuno Cerutti is inmiddels dertig jaar advocaat bij Van Diepen Van der Kroef, sinds 1992 in Hoorn. Hij is gespecialiseerd in bedrijven in moeilijkheden, die volgens hem behalve door gebrek aan geld meestal ontstaan door te snelle of juist geen groei, ruzie, een slechte markt, geschillen met aandeelhouders of opvolgingsproblemen. Dat vakgebied intrigeerde hem al tijdens de studie en hij volgde dan ook het vak ‘bedrijven in moeilijkheden’. Cerutti treedt daarom vaak op als adviseur bij bedrijven en curator bij faillissementen, waarbij hij kennis meebrengt over arbeidsrecht, fiscaal recht, ondernemersrecht en het ontrafelen van jaarrekeningen.

In de agrarische sector en dus ook onder bloembollenbedrijven en broeierijen, zijn veel maatschappen en vennootschappen onder firma te vinden. Echtparen en gezinnen zijn dan samen financieel verantwoordelijk voor de onderneming. Is dat per definitie een gevaarlijke keuze?

“Het kan een onderneming heel sterk maken, zo’n combinatie. Er zit is de sector ontzettend veel kennis van de teelt en daar zijn veel van de ondernemingen op gericht. Het biedt mogelijkheden als de vermogenspositie van het bedrijf goed is en als er bijvoorbeeld sprake is van het grondbezit. Problemen ontstaan als het slecht gaat met het bedrijf. Als een maatschap of een vof wordt gevormd door een echtpaar, dan loopt het hele gezin kans failliet te gaan als het bedrijf het niet redt. Dat is zonde en vaak niet nodig. Afgelopen najaar hebben we hier in West-Friesland nog een voorbeeld gezien van een bedrijf dat zeer snel groeide en daardoor zwaar was gefinancierd. Het kon de rente op de leningen en de aflossingen niet meer betalen na een slechte oogst en het ging failliet. Behalve het bedrijf is er ook sprake van een persoonlijk faillissement en ze zijn alles kwijt. Heel treurig.”

Waarom kiezen de ondernemers voor deze vorm?

“Accountants in de regio hebben jaren campagne gevoerd voor de ondernemingsvorm van een personenvennootschap, gebaseerd op de gedachte dat het goed is om zo weinig mogelijk belasting te betalen. Om dat voor elkaar te krijgen wordt bezit van grond en vastgoed zo laag mogelijk gewaardeerd. Afschrijvingen worden versneld, herwaarderden van

het land wordt niet meer gedaan en voorraden zijn niet zichtbaar. De balans wordt zo krap mogelijk opgesteld en dat is leuk, want op papier is er weinig geld en dat scheelt veel belasting. Daar wordt iedereen blij van.”

Totdat?

“Totdat er geld nodig is. Bijvoorbeeld om te investeren, om bedrijfsopvolging te financieren of om familie uit te kopen. Dan stapt een ondernemer naar de bank en de bank wil graag inzicht in de positie van het bedrijf. Dan wordt wel uitgelegd dat het bedrijf eigenlijk veel meer waard is en dat de bollenkraam bijvoorbeeld niet is geactiveerd, maar die stille reserves zijn moeilijk te presenteren aan de bank. Die zal daarop aarzelen of helemaal niet met geld over de brug komen. Het gevolg is dat niet geïnvesteerd wordt, of een opvolging wordt uitgesteld. De constructie past vooral bij bedrijven die niet worden gedreven door bedrijfseconomische motieven. Het bedrijf is het leven, is de benadering in de agrarische sector. Dat is te waarderen, maar het kent een schaduwzijde. Vergelijk het met de Titanic. Daar werden geen schotten ingebouwd, die normaal voorkomen dat een schip helemaal volloopt met water bij een aanvaring. De Titanic kon immers niet zinken. Bouw dus zo veel mogelijk veiligheidsmaatregelen in, ook al lijkt het niet nodig. Plaats schotten tussen bedrijf, vastgoed en privébezittingen. Dat kun je het beste doen als het goed gaat met het bedrijf: bij goed weer het dak repareren, niet als het regent.”

Vooraf bij bedrijfsopvolging kan het misgaan?

“Dat zagen we ook bij het eerder aangehaalde voorbeeld. Deze ondernemer was pas twee jaar bezig met zijn bedrijf, na een opvolging. Die moest al zwaar worden gefinancierd. Bij een bedrijfsopvolging ga je naar de bank, om te praten over het inzichtelijke maken van het pensioen voor de oudere generatie, er moet worden afgerekend met andere gezinsleden en met de belastingdienst niet te vergeten. Als de bank er dan instapt om die overname te financieren, wil de bankier ook weer geld zien op korte termijn. Om aan die verplichtingen te voldoen, gaat de kostprijs in het bedrijf omhoog en dat gaat ten koste van het resultaat. Als het misgaat is het echt enorm naar. Je ziet veel woede, juist omdat families vaak zo betrokken zijn bij het bedrijf. Dat is spijtig. Daarom zie je dat bedrijven met een zakelijke en transparantere structuur minder kwetsbaar zijn.”

Wat kunnen overnemers met een traditionele maatschap of vof doen?

“Financieel duidelijk maken wat ze hebben. Dat is verstandig. Hoeveel geld gaat er in en uit, welke financiële behoefte is er voor de teelt, welke persoonlijk. Maak inzichtelijk wanneer wat nodig is en werk met een goede budgettering. Zet vastgoed apart, net als de privéfinanciën. Plaats ze in verschillende bv's. Voordeel is dat zo helderheid ontstaat en dat iets afgesplitst kan worden als het misgaat. Bij een bedrijfsopvolging is de klassieke aanpak dat de zoon of dochter alles overneemt en dat de oudere generatie vertrekt. Dat vraagt om een zware financiering, waarbij de oudere generatie meestal risico moet blijven lopen. Het kan ook anders. Waarom niet de ouders het huis laten houden? Dan hoeft je dat niet af te rekenen. Je kunt als er broers of zussen zijn mogelijk ook het vastgoed van het bedrijf in de familie houden en vervolgens afspreken dat degene die het bedrijf overneemt eerst huur betaalt aan de rest van de familie. Ook dan is geen zware financiering nodig. Wel zijn er dan goede afspraken nodig, om te regelen dat de ondernemer wel kan ondernemen.

Een bv is zo opgericht en het kost niet veel meer. De boekhouding is wel iets duurder en je moet een minimaal salaris voor de directie in de boeken opnemen en de jaarrekening publiceren. Dat zijn kleine dingen als het gaat om veiligstellen van belangen in een kapitaalintensief bedrijf. Boven de bv's kun je een holding plaatsen, waarin je het pensioen voor de ondernemer veilig stelt. Echtparen kunnen naar de notaris om de huwelijkse voorwaarden te regelen. Dan kun je bijvoorbeeld het huis op naam van de partner van de ondernemer zetten om het buiten het bedrijf te houden. Zo bouw je schotten in die bij een maatschap of een vof ontbreken. Probeer tenslotte de bank te verleiden om genoeg te nemen met een beperkte borgstelling. Een maatschap of een vof is echt verkeerde zuinigheid.”

Maken de bedrijven die draai al in de praktijk?

“Ach, de agrarische sector is best behoudend. Er wordt wel geïnnoveerd in de technische kant van de bedrijfsvoering om tot de wereldtop te blijven behoren. Vaak worden juridische structuren als lastig en knellend ervaren. De bollenteelt en de broei zijn echt prachtige, maar risicovolle ondernemingen. Je hebt te maken met de concurrentie, internationale handel, het veranderende klimaat, de politie-

‘Bloembollenbedrijf beter niet financieren met flitskapitaal’

ke regeltjes en je bent afhankelijk van grote afnemers. De handel verandert continu. Voorheen kampte de vollegrondsgroentesector met precies deze problemen en nu zie je veel ondernemers die pas planten als de oogst al is verkocht. Zoiets zie ik in de bollen nog onvoldoende.”

En in zee gaan met durfkapitaal, zoals enkele grote bedrijven nu doen? Is dat toekomstbestendig?

“Het is gevaarlijk voor de sector. Investeerders zijn in de regel geïnteresseerd in geld, niet in het bedrijf zelf en de historie van generaties. Ze kopen een bedrijf en stoppen er geld in, met de bedoeling snel geld vrij te maken. Om dat rendement te verhogen wordt vaak al snel een deel van het bedrijf verkocht. Bij bemoeienis van een durfkapitaalfonds wordt meestal een team gevormd met daarin de bankier, de notaris, een advocaat, de directie en de managers van het bedrijf. Die krijgen allemaal riant uitgekeerd bij overname van het bedrijf en je ziet ze daarna ook vertrekken uit het bedrijf. Dat is zonde. De bedrijven zijn te zeldzaam om te financieren met flitskapitaal en om mannen in pakken de lakens uit te laten delen.”